

Krzysztof Fudalej

"Do szarży marsz, marsz...Studia z dziejów kawalerii", Aleksander Smoliński, Toruń 2012 : [recenzja]

Przegląd Historyczno-Wojskowy 14(65)/1 (243), 188-189

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

związki planów Schlieffena z polskim teatrem działań. Andrzej Olejko przedstawił z kolei, na podstawie wspomnień, relacji prasowych oraz statystyk, działania Zepelinów nad Wielką Brytanią.

Najliczniejsza grupa artykułów dotyczy walk Wojska Polskiego w czasie wojny polsko-bolszewickiej. Studium Grzegorza Nowika analizuje koncepcje marsz. Piłsudskiego prowadzenia wojny na wschodzie latem 1920 r. Arkadiusz Tuliński zajął się bitwą lwowską, a Jerzy Kirszak bojem 36 Pułku Piechoty Legii Akademickiej pod Dunilowiczami. Daniel Koreś starał się wyjaśnić, czemu nie zdołano rozbić Armii Konnej pod Brodami, a Aleksander Smoliński przedstawił bilans strat tej formacji w okresie maj–wrzesień 1920 r.

W artykułach dotyczących okresu międzywojennego Paweł Korzeniowski przedstawił podejście do działań obronnych w polskich regulaminach wojskowych, Krzysztof Fudalej zajął się recepcją niemieckich poglądów dotyczących broni pancernej w polskich czasopismach wojskowych, a Elżbieta Kaszuba wojskowymi projektami organizacji scentralizowanej propagandy państwowej w II RP. Juliusz S. Tym omówił operacyjne aspekty bitwy nad Bzurą.

Dział „Varia” otwierają rozważania Roberta Kisiela o „filozofii” uznawania bitew za decydujące o dziejach świata. Następnie Aleksander Woźny omówił materiały z prasy wiedeńskiej dotyczące 250-lecia odsieczy Jana III Sobieskiego, znajdujące się w kolekcji Oddziału II Sztabu Głównego; Aleksander Smoliński przedstawił dorobek polskiej historiografii dotyczącej dziejów kawalerii oraz niektórych innych formacji konnych, a Krzysztof Kawalec zajął się omówieniem obrazu zbrojeń morskich w pierwszej połowie XX w. w oczach amatorów i hobbystów.

W ostatniej części tomu – w dziale „Teksty źródłowe” – znajdują się listy Janusza Radziwiłła z lat 1646–1653, przygotowane do druku i opracowane przez Tomasza Ciesielskiego. Publikację zamyka streszczenie w języku angielskim oraz wykazy stosowanych skrótów. W połowie roku 2013 ma zostać wydany kolejny tom tej serii pt. „Wojsko – polityka – społeczeństwo”.

Do szarży marsz, marsz.... Studia z dziejów kawalerii, t. 3, red. Aleksander Smoliński, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012, 416 s.

Tom 3 wydawanych w Toruniu studiów poświęconych dziejom kawalerii jest równie zróżnicowany tematycznie co poprzednie. Znalazło się w nim 6 obszernych, bogato ilustrowanych artykułów dotyczących zarówno historii jazdy polskiej, jak i amerykańskiej. Marek Plewczyński omówił szablę zaciężnej jazdy polskiej na początku XVI w., Marek Wagner kawalerię koronną w latach 1683–1696, poświęcając odrębne fragmenty chorągwiom husarskim, pancernym i lekkim, oddziałom rajtarskim (arkebuzerskim) oraz tzw. elearom okopowym stacjonującym w Okopach Świętej Trójcy.

Wojciech Saletra przedstawił przebieg organizacji jazdy lekkiej krakusów i działań bojowych korpusu Józefa Dwernickiego w wojnie polsko-rosyjskiej 1831 r., ze szczególnym uwzględnieniem dokonania Pułku Pierwszego Krakusów im. Tadeusza Kościuszki. Michał Staniszewski przybliżył zaś polskiemu czytelnikowi działania Korpusu Kawalerii Nathana Bedforda Forresta, którego to uważano za najwybitniejszego dowódcę kawalerii Skonfederowanych Stanów Ameryki. Daniel Koreś i Maciej Żuczkowski przygotowali 100-stronicowe studium o walkach Grupy Operacyjnej Jazdy z 1 Armią Konną pod Beresteczkiem, Radziwiłłowem i Brodami 29 lipca–5 sierpnia 1920 r. Zamykający tom artykuł Aleksandra Smolińskiego omawia nazwy, tradycje oraz etos „kresowych” pułków kawalerii Wojska Polskiego z lat 1918–1939: 14 Pułku Ułanów Jazłowieckich, 6 Pułku Ułanów Kaniowskich, 12 Pułku Ułanów Podolskich oraz 6 Pułku Strzelców Konnych imienia Hetmana Wielkiego Koronnego Stanisława Żółkiewskiego.

Edward J. Drea, *Cesarska armia Japonii 1853–1945*, tłum. Tomasz Tesznar, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012, 406 s.

Praca Edwarda Drea’i dotyczy dziejów wojsk lądowych Cesarstwa Japonii od początku przemian, wywołanych wymuszonym zakończeniem izolacji, aż po kapitulację i ich rozwiązanie, będące wynikiem II wojny światowej. O jej wysokiej wartości merytorycznej stanowi to, że, w przeciwieństwie do większości ukazujących się w Polsce książek dotyczących zbliżonej tematyki, opiera się ona głównie na pozycjach w języku japońskim. Godnym uwagi pomysłem jest umieszczenie w bibliografii, oprócz tytułów japońskich, również ich tłumaczeń na język polski. Podkreślić należy, iż polski wydawca pozyskał dla tej jakże ciekawej i przydatnej publikacji redaktora naukowego będącego specjalistą w dziedzinie historii Japonii.

Książka koncentruje się na kwestiach organizacyjnych, doktrynie i strategii, a także kształtowaniu się ideologii związanej z funkcjonowaniem armii oraz relacjach między wojskiem a cywilnym rządem. Praca jest podzielona na 12 rozdziałów. W pierwszych czterech autor omawia okres walk o władzę między zwolennikami cesarza a szogunatu, a następnie buntującymi się samurajami oraz tworzenie nowoczesnej armii. Kolejne rozdziały poświęcone są odpowiednio: wojnom z Chinami 1894–1895 i z Rosją 1904–1905 oraz przemianom w strategii Cesarstwa w okresie pierwszych dwóch dekad XX w. Zmianom w doktrynie wojskowej i strategii oraz miejscu armii w polityce w okresie międzywojennym poświęcone są dwa kolejne rozdziały. W rozdziale 10 został omówiony konflikt w Chinach w latach 1937–1941, a w rozdziale 11, najlepiej znaną polskim czytelnikom, wojnę w Azji i na Pacyfiku 1941–1945. Ostatnia część książki stanowi bardzo zwięzłe podsumowanie. Pracę uzupełniają załączniki, w których w tabelach zestawiono premierów, ministrów wojsk lądowych i szefów Sztabu Generalnego oraz zmiany w organizacji struktury dowodzenia japońskiej armii polowej w Chinach w latach 1937–1939.